

Mübadele / Karşılıklı Zorunlu Göç

- Türkiye-Yunanistan nüfus mübâdelesi,
- 1923 yılında [Lozan Barış Antlaşması](#)'na ek olarak yapılan [sözleşme](#) uyarınca [Türkiye Cumhuriyeti](#) ve [Yunanistan Krallığı](#)'nın kendi ülkelerinin yurttaşlarını din esası üzerine [zorunlu göçe](#) tabi tutmasına verilen addır.
- Büyük bir bölümü 1923-1924 yıllarında gerçekleşmiş
- Bu uygulamaya Lozan Antlaşması sırasında karar verildiği için kısaca Lozan Mübadelesi de denir.
- Göçe tabi tutulan kişilere ise *mübâdil* denir.
- Mübâdele ile 1.200.000 Ortodoks Hristiyan Rum, [Anadolu](#)'dan Yunanistan'a;
- 500.000 Müslüman Türk de Yunanistan'dan Türkiye'ye göç etmek zorunda kalmıştır.
- Mübâdele kapsamına giren kişiler ile mübadele kapsamına girmeyen kişiler arasındaki ayrımın ana kıstası ırk ya da dil değil din olduğu için Rum denilenlerin arasında, [Türkçeden](#) başka dil bilmeyen Türk Ortodoks Hristiyan [Gagavuzlar](#) ile [Karamanlı Ortodokslar](#),

- Yunanistan'dan gelen Müslümanların arasında da Türklerin yanında Drama, Kavala ve Kesriye'den gelen Bulgarca ve Makedonca konuşan [Müslümanlar](#), [Rumence](#) konuşan [Ulahlar](#), [Yunanca](#) konuşan [Patriyotlar](#) ve kendi dilleriyle konuşan [Arnavutlar](#) da bulunmuşlardır.
- Türkiye-Yunanistan nüfus mübâdelesi kapsamında Türkiye'de sadece [İstanbul](#) ile [Gökçeada](#) (İmroz) ve [Bozcaada](#)'da oturan [Rumlar](#),
- Yunanistan'da ise sadece [Batı Trakya](#) [Türkleri](#) mübâdeleden muaf tutulmuşlardır.
- Mübâdelede [Drama](#), [Girit](#), Midilli, [Kavala](#), [Selanik](#), [Vodina](#) ve [Yanya](#)'dan [Türkiye](#)'ye gelen nüfus, [Doğu Trakya](#) ve [Batı Anadolu](#)'da Rum azınlığın ayrılışı ile boşalan yerlere iskân edilmişlerdir.
- Mübâdillerin yoğun olarak iskan edildikleri şehirler
- [Adana](#), [Balıkesir](#), [Bilecik](#), [Bursa](#), [Çanakkale](#), [Edirne](#), [İstanbul](#), [İzmir](#), [Kırklareli](#), [Kocaeli](#), [Manisa](#), [Mersin](#), [Samsun](#) ve [Tekirdağ](#) idi.

- Göçlerin ana ağırlığı Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ olmuştur.
- Değişimin çok büyük bir bölümü 1923-1924 yıllarında gerçekleşmiş; ancak geriye kalan az sayıda olayda 1930 [İsmet İnönü-Venizelos](#) sözleşmesine dek zorunlu göç uygulamasına devam edilmiştir.
- Zorunlu göç gerek Türk, gerek Yunan ekonomisinde yaklaşık 20 yıl süren ağır bir krize yol açmıştır.

+ Sadece insanlar göçmüyor.

+ Kùltürler, adetler meslekler de göçüyor.

+ Giritten göçenler Cunda adası ve civarına yerleştiriliyorlar Müslüman ve Türk olmalarına rağmen Türkçe bilmeyerek göçüyorlar ve Siz Rumsunuz Türk değilsiniz gibi bir ithamla karşı karşıya kalıyorlar.

+ Kapadokya ortadoks rumları yunanistana giderken Rumca bilmeyerek gidiyorlar, onlar da yunanistana gittiklerinde Rumca bilmedikleri için sıkıntı çekmişlerdir.

+ Rumca ve Yunanca arasındaki fark kısaca; Anadolu'da konuşulan ve kaybolmaya yüz tutmuş Roma İmparatorluğu'nun diline Rumca, günümüzde Yunanistan

coğrafyasında ve Güney Kıbrıs'ta kullanılan dile ise Yunanca denilmektedir.

- ✚- Kapadokyadan göçen türkler yunanistana halı dokumasını öğretiler.
- ✚- Gözyaşları içinde terk ettik.
- ✚- kız kardeşim yolculukta gemide öldü ve denize attık.
- ✚- yolda hasta olanlardan yunanistana varır varmaz ölenler oldu.

Anlaşma öncesindeki durum

- **Osmanlı Devleti** 1912 yılında, **Balkan Savaşı** sonrasında **Rumeli**'deki topraklarının neredeyse tamamına yakınıni kaybederken geride, Osmanlı tebaasıyken bir anda başka bir devletin azınlık statüsündeki vatandaşları konumuna düşen yüzbinlerce Müslüman Türk bırakmıştı. Yunanlar tarafından potansiyel tehlike olarak görülen Epir bölgesindeki, Selanik ve çevresindeki şehirler ile birlikte adalardaki Müslümanlara karşı yoğun baskı ve yer yer katliamlar yapılmaktaydı. Bu durum yaklaşık on sene sürmüştü.

→ 1922'de **Yunan Ordusu**'nun Anadolu'dan mağlup ayrılmasının ardından artık Anadolu'da can ve mal güvenliğini kaybettiğini düşünen 1.069.957 Anadolulu Rumun Yunanistan'a göç etmesiyle göçmenleri boş arazi ve evlere yerleştirme sorununun baş gösterdiği Yunanistan'da, Anadolu'dan gelen göçmenler Müslümanları evlerinden çıkarmaya ve onların evlerine yerleşmeye başlamıştı. Yunanistan'ın nüfusu bir anda dörtte bir oranında arttı. Bu durum Yunanistan'da büyük sıkıntılara ve kaosa yol açtı. Rum göçmenlerin barınması için gerekli arazi ve evlerin bir kısmı Müslümanların Türkiye'ye gitmesiyle sağlanacaktı. Hem Yunanistan'daki hem de Türkiye'deki azınlıkların sorunlarının daha da artması üzerine Lozan şehrinde barış anlaşmasının hazırlığı için görüşmelerin başladığı dönemde 30 Ocak 1923 tarihinde Türkiye ile Yunanistan arasında mübadeleyi öngören sözleşme imzalandı.

Anlaşma

- Sözleşme 19 maddeden oluşuyordu. Sözleşme gereği 1 Mayıs 1923 tarihi itibarıyla Türkiye topraklarındaki Rum/Ortodoks nüfus ile Yunanistan topraklarındaki Türk/Müslüman nüfus arasında **zorunlu göç** uygulaması şarta bağlanmış oluyordu.
- Mübadeleye tabi tutulmayacak olanlar sözleşmenin 2. maddesinde belirtildiği üzere **Batı Trakya Türkleri** ile İstanbul **Rumları** idi.
- 3. madde ile 18 Ekim 1912 tarihinden itibaren yerlerinden göç etmiş olanlar da mübadele kapsamına alınıyordu.
- 6. ve 7. maddelere göre göçe tabi tutulanlara her iki hükûmet de gereken kolaylığı gösterecek, mübadil kişi terk ettiği ülkenin vatandaşlığından çıkacak yeni geldiği ülkenin vatandaşlığını alacaktı.
- 5. maddeye göre mübadillerin mülkiyet haklarına hiçbir zarar verilmeyecekti. 8. maddeye göre ise

mübadiller her çeşit taşınır mallarını hiçbir vergiye tabi olmadan yanlarında getirebileceklerdi.

- **9. maddeye göre mübadillerin geldikleri yerde bırakmış oldukları mallar Karma Komisyon tarafından tasfiye edilecekti. Bu madde 18 Ekim 1912'den sonra yerlerinden ayrılanları da kapsayacaktı.**
- **11, 12 ve 13. maddeler sözleşmenin uygulamasını üstlenecek karma komisyonun kurulması ile ilgiliydi. Karma Komisyonun sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihi izleyen bir ay içinde kurulması öngörülüyordu.**
- **14. maddede göçmenlere yeni geldikleri ülkede geride bıraktıkları mallara eş değer nitelikte ve değerinde mal verileceği belirtilmişti.**
- **15.-18. maddeler ise tarafların Karma Komisyona karşı yükümlülükleri, mübadelenin gerçekleşmesi sırasında sağlanacak kolaylıklar, mübadeleye tabi olacak kişilere duyuru yapılması, sözleşmenin yürürlüğünün emniyete alınması için her iki hükûmetin yapacağı yasal değişiklikler yer almıştır.**

- Türkiye-Yunanistan nüfus mübadelesi hakkındaki eleştiriler genel olarak iki husus üzerinde toplanmaktadır.
- Birincisi, mübadelenin mecburi olmasıdır. Onca savaş ve kötü muamelelere rağmen doğup büyüdüğüleri, resmî vatandaşı oldukları ülkenin topraklarda kalan insanların, temel bir [insan hakkı](#) olan "yerleşme ve seyahat hürriyeti" aksine devletlerarası bir anlaşma üzerine zorla yerlerinden edilerek dilleri ve kültürleri yabancı topraklara gönderilmesinin bir "vatana iade" değil "iki sürgüne gönderme" olduğu iddia edilmiştir.
- İkinci eleştiri hususu "milliyet" kıstasının "dini aidiyet" üzerinden anlaşılmasıdır. Yani lisan olarak [Türkçe](#) konuşanlar dahil bütün [Ortodokslar](#) Türkiye'den Yunanistan'a; buna karşılık yine lisanına bakılmaksızın [Müslüman](#) olan bütün halklar Yunanistan'dan Türkiye'ye gönderilmiştir. Hal böyle iken [Katolik](#) ve [Protestan Rumlar](#) yerlerinde kalmıştır. Bu uygulama [Osmanlı](#) "Millet Sistemi" anlayışının hâlâ işlevsel olduğunu göstermektedir. Ancak

bu işlevin suiistimal edildiği; Anadolu'da Müslümanların yeni devletçe kurulmak istenen ulusal birliğe daha kolay uyum sağlayacağı ön kabulünde, Müslümanlık kıstasının Türklük kıstasına baskın olmasının etkili olduğu iddia edilmiştir.

https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye-Yunanistan_n%C3%BCfus_m%C3%BCbadelesi